The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Received: *May 12, 2025* | **Revisions Requested:** *July 26, 2025* | **Revision Received:** *July 29, 2025*
Accepted: *November 17, 2025* | **Published Online:** *March 21, 2026*

Licensed (C) by Creative Commons Attribution International License 4.0 (CC BY-NC-SA)

DOI: 10.62524/msj.2025.3.4.2

Логістика продовольчого забезпечення Збройних Сил України в умовах війни: проблеми, виклики та шляхи оптимізації

Олександр Венглінський
кандидат військових наук, старший науковий співробітник
заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України
Генеральний штаб Збройних Сил України
03168, проспект Повітряних Сил, 6, Київ, Україна
e-mail: work.venglinski@gmail.com
ORCID: 0009-0006-3313-5376

Анотація. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю підвищення ефективності логістики продовольчого забезпечення Збройних Сил України в умовах війни. Стабільне постачання продовольства є критично важливим для підтримки фізичного стану військовослужбовців, їхньої боєздатності та морального духу. Зростаючі виклики, пов'язані з бойовими діями, руйнуванням інфраструктури та корупційними ризиками, потребують нових підходів до організації продовольчої логістики. Упровадження інноваційних рішень у сфері постачання харчових продуктів дозволяє мінімізувати втрати та забезпечити оперативність логістичних процесів навіть у зонах активних бойових дій. У зв'язку із цим у статті проаналізовано поточний стан логістики продовольчого забезпечення Збройних Сил України, ідентифіковано ключові проблеми та розроблено рекомендацій щодо їх подолання. Дослідження також охоплює питання міжнародного досвіду, який може бути адаптовано до українських реалій для підвищення ефективності тилового забезпечення військових частин. Методологічною основою дослідження є системний аналіз, порівняльний підхід, економіко-статистичні методи та експертне оцінювання. Проведено огляд нормативно-правової бази, аналіз досвіду НАТО та застосування сучасних цифрових технологій у військовій логістиці. Завдяки використанню кількісних та якісних методів дослідження отримано комплексну оцінку ефективності існуючих підходів та визначено найбільш перспективні напрями їх оптимізації. Визначено основні проблеми продовольчого забезпечення Збройних Сил України, зокрема: нестабільність логістичних маршрутів, затримки в постачанні, ризики корупції та дефіцит спеціалізованого транспорту. Обґрунтовано необхідність впровадження автоматизованих систем управління логістикою, розширення використання безпілотних технологій та застосування моделі Forward Operating Bases для створення резервних складів поблизу лінії фронту. Запропоновані рішення враховують як сучасні технологічні можливості, так і практичний досвід інших країн, що дає можливість швидко їх інтегрувати в систему військової логістики України. Практична значущість дослідження полягає у розробленні рекомендацій для оптимізації логістичних процесів, що можуть бути використані Міністерством оборони України, волонтерськими організаціями та приватними логістичними операторами для підвищення ефективності постачання продовольства військовим частинам. Реалізувавши запропоновані заходи, можна покращити координацію між різними структурами, скоротити логістичні витрати та підвищити загальну стійкість системи продовольчого забезпечення Збройних Сил України в умовах війни.

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Ключові слова: військова логістика, продовольче забезпечення, оптимізація постачання, цифрові технології в логістиці, тилове забезпечення.

Вступ (Introduction)

Війна суттєво змінює підходи до забезпечення армії, особливо в питаннях логістики продовольчого постачання. Від безперебійного постачання продовольства залежать не лише фізичний стан військовослужбовців, а й рівень їхньої боєздатності, стійкості до стресу та ефективності виконання бойових завдань. В умовах сучасної війни традиційні підходи до продовольчого забезпечення зазнають змін: зростає потреба в мобільних та оперативних рішеннях, упровадженні цифрових технологій у логістику та розробленні альтернативних шляхів доставлення продуктів на передову.

Світовий досвід показує, що ефективність продовольчої логістики армії залежить від гнучкості, адаптивності та швидкості постачання. Результати досліджень військових аналітиків НАТО та провідних світових військових експертів свідчать про необхідність впровадження децентралізованих логістичних систем, автоматизації управління запасами та активного використання сучасних транспортних технологій, включаючи безпілотники та роботизовані склади, що дозволяє мінімізувати ризики затримок та втрат продовольства в умовах бойових дій.

В Україні питання продовольчого забезпечення військових регулюються низкою нормативно-правових актів, серед яких ключовими є Наказ Міністерства оборони України (МО України) № 62 [7], який визначає основні принципи організації харчування у військових частинах, та Наказ МО України № 490 [4], що регулює процес закупівель продовольства через систему Prozorro. Запровадження Каталогу продуктів харчування у 2017 році дало змогу урізноманітнити раціон військовослужбовців, а створення Державного оператора тилу у 2024 році спрямоване на централізацію продовольчого забезпечення Збройних Сил України (ЗС України) та підвищення його ефективності.

Однак, попри ці реформи, система продовольчого забезпечення ЗС України стикається з численними викликами. Логістичні маршрути стають мішенню для ворожих атак, транспортні потоки перериваються через бойові дії, а корупційні ризики в процесах закупівель та доставлення продовжують залишатися проблемою. Це потребує розроблення нових підходів до оптимізації логістики, залучення передових технологій та покращення координації між державними структурами, волонтерськими ініціативами та міжнародними партнерами.

Мета цього дослідження – проаналізувати сучасний стан логістики продовольчого забезпечення ЗС України в умовах війни, ідентифікувати основні проблеми та розробити рекомендації щодо їх подолання. Наукова новизна роботи полягає у комплексному підході до вивчення логістичних викликів у військовій сфері, зокрема в умовах ведення бойових дій, та застосуванні світового досвіду до українських реалій.

Огляд літератури (Literature review)

Сучасні дослідження підкреслюють важливість адаптації логістичних ланцюгів до умов воєнного стану. Зокрема, у роботі Р. Сущенка та Н. Ільченко “Адаптація ланцюгів постачання до викликів воєнного стану” аналізуються проблеми та пропонуються рекомендації щодо мінімізації ризиків у логістичній галузі України в умовах війни [9]. Автори підкреслюють важливість гнучкості процесу постачання, швидкої реакції на зміни та посилення взаємодії з постачальниками для забезпечення адаптивності ланцюгів постачання в умовах війни.

У публікаціях Н. Чорнописької, О. Бреня та О. Данильціва “Зародження військової логістики в Україні” аналізується сучасний стан розвитку військової логістики в Україні [21], висвітлюються результати досліджень щодо функції, місця та значення військової логістики, а також окреслюються перші кроки щодо її імплементації як інструмента подолання збройної

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

агресії та її наслідків.

Т. Голоднова у своєму дослідженні аналізує актуальні проблеми логістичного забезпечення в секторі безпеки та оборони України, а також пропонує можливі шляхи їх вирішення [18].

У контексті дослідження логістичного забезпечення ЗС України в умовах воєнного стану варто відзначити роботу О. Теснікова та В. Фурсової "Напрямки розвитку військової логістики в Україні в умовах воєнного стану як фактору її економічної безпеки" [10]. Автори акцентують увагу на необхідності трансформації системи військової логістики для оперативного забезпечення військ потрібними ресурсами та підтримки економічної безпеки країни.

Методологічна основа (Methodological Framework)

Для дослідження проблеми логістики продовольчого забезпечення ЗС України в умовах війни застосовано комплексний методологічний підхід, що поєднує системний аналіз**,** методи порівняльного дослідження, економіко-статистичні методи та експертне оцінювання. Системний аналіз дозволяє розглядати продовольчу логістику як цілісну систему, що включає постачальників, транспортні маршрути, нормативне регулювання та фактори ризику. Порівняльний аналіз дає можливість оцінити українську модель продовольчого забезпечення порівняно з досвідом країн НАТО [19, 22, 25]. У дослідженні використано методи контент-аналізу офіційних нормативно-правових документів, звітів МО України, а також матеріалів міжнародних організацій. Також значну роль у дослідженні відіграє метод експертного оцінювання, що передбачає аналіз публікацій українських та міжнародних дослідників.

Результати (Results)

Продовольче забезпечення є одним із ключових компонентів тилової підтримки ЗС України, що забезпечує боєздатність та ефективність військових підрозділів. В умовах війни логістика постачання харчування набуває критичного значення, оскільки від її стабільності залежать фізичний стан та моральний дух особового складу. Сучасна система продовольчого забезпечення ЗС України побудована за змішаним принципом, що включає державне управління [13], залучення приватних підрядників та використання волонтерських ресурсів. Система продовольчого забезпечення ЗС України є багаторівневою та передбачає координацію між державними органами, приватними постачальниками та логістичними компаніями (рис. 1).

Центральним елементом цієї системи є МО оборони України, яке визначає політику забезпечення військових частин, встановлює нормативно-правові вимоги та контролює дотримання стандартів. МО оборони координує роботу Державного оператора тилу (ДОТ), який безпосередньо відповідає за організацію постачання продовольства, управління контрактами з постачальниками та логістичними компаніями, а також контроль за якістю та ефективністю використання ресурсів.

ДОТ виконує функцію посередника між військовими частинами та приватними компаніями, які постачають продовольство та здійснюють його транспортування. Саме приватні підрядники забезпечують постачання продуктів відповідно до державних стандартів та вимог, укладаючи договори через систему Prozorro. Вони відповідають за якість продовольства, його відповідність визначеним критеріям та своєчасне передання у подальший логістичний ланцюг. Для доставлення продовольства до військових частин залучаються логістичні компанії, які укладають контракти з ДОТ або напряму працюють із постачальниками. Вони відповідають за перевезення продовольства, дотримання належних умов транспортування, включаючи температурні режими та оперативність доставлення у визначені місця [5].

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

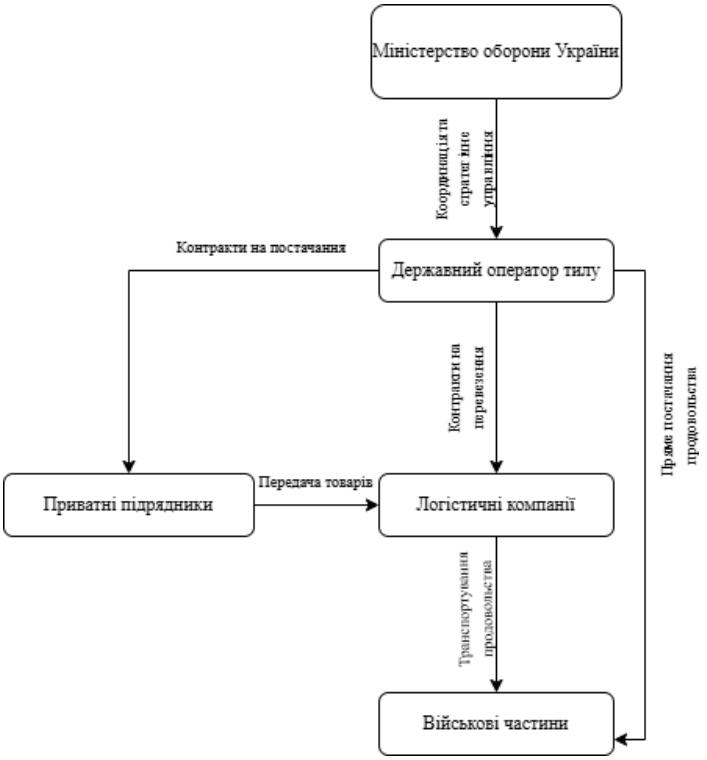

Рисунок 1. Структура продовольчої логістики ЗС України та механізм постачання

Кінцевим пунктом постачання продовольства є військові частини, які отримують продукти від логістичних компаній або напряму від ДОТ. Вони відповідають за організацію харчування особового складу, управління запасами та приготування їжі, використовуючи стаціонарні їдальні або мобільні польові кухні. Крім того, військові частини формують заявки на додаткове забезпечення та звітують про використання отриманих продуктів.

Основний принцип функціонування цієї системи (рис. 2) полягає у балансі між централізованим управлінням та децентралізованими процесами постачання. Міністерство оборони та ДОТ здійснюють стратегічне планування та контроль, тоді як приватні підрядники та логістичні компанії забезпечують оперативне виконання постачань. Така структура дозволяє швидко реагувати на зміну потреб військових частин, адаптувати маршрути постачання та забезпечувати безперебійне харчування навіть у зонах активних бойових дій.

Важливим аспектом системи продовольчого забезпечення є її прозорість та контроль якості. Закупівлі здійснюються через державну систему Prozorro, що мінімізує корупційні ризики та дозволяє залучати конкурентних постачальників. Крім того, на всіх етапах – від закупівлі до доставлення у військові частини – продукти перевіряють на відповідність стандартам, що гарантує їхню якість та придатність для споживання [12].

Система продовольчого забезпечення ЗС України за останні роки зазнала суттєвих змін, спрямованих на підвищення ефективності та прозорості логістичних процесів. В умовах війни вона продовжує адаптуватися до нових викликів, включаючи перебої в логістиці, необхідність швидкого реагування на зміну потреб військових частин та боротьбу з корупційними ризиками [8]. Основними показниками ефективності нинішньої системи є рівень безперебійності постачання, якість продовольства, оперативність доставлення та дотримання контрактних зобов'язань постачальниками.

Проте, попри існуючі реформи, система має низку проблем. Зокрема, ключовими викликами залишаються нестача транспорту, затримки в доставленні через бойові дії**,** а також ризики недобросовісного виконання зобов'язань окремими постачальниками [6].

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

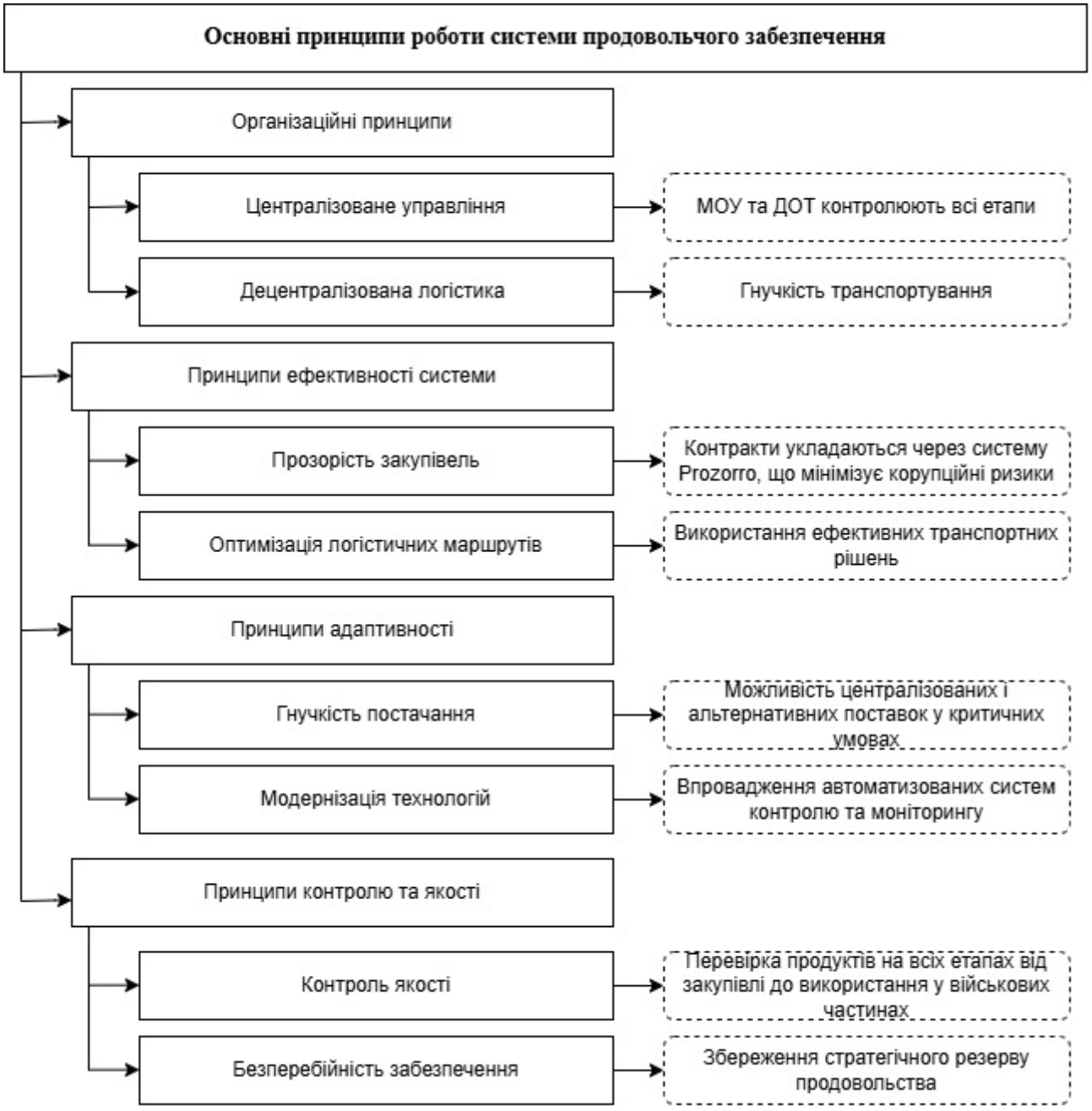

Рисунок 2. Основні принципи організації та функціонування системи продовольчого забезпечення ЗС України

Руйнування транспортної інфраструктури через ракетні удари та обстріли створює значні проблеми для стабільного постачання продовольства. Пошкоджені мости, знищені залізничні вузли та небезпека руху автомобільного транспорту на окремих ділянках ускладнюють доставлення продуктів, особливо у прифронтові регіони. Через це значну частину постачань доводиться здійснювати альтернативними маршрутами, що збільшує час доставлення та витрати на логістику. Додатковий тиск на систему забезпечення чинить нестача спеціалізованого транспорту. Броньовані рефрижератори та спеціальні вантажівки для перевезення продуктів у складних умовах залишаються в дефіциті, що впливає на якість харчових продуктів, особливо у спекотний період. А знищення продовольчих складів і

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

логістичних хабів змушує операторів тилу шукати нові локації для зберігання продуктів, що додатково ускладнює планування та оперативність забезпечення військових частин. Бойові дії також впливають на роботу постачальників, багато з яких втратили виробничі потужності або були змушені переорієнтувати свою діяльність, що призводить до нестачі певних груп продуктів, а також постає потреба в постійній зміні контрактів та пошуку нових партнерів.

Забезпечення продовольством на передовій є одним із найскладніших завдань військової логістики. Доставлення продуктів у райони активних бойових дій часто ускладнюється через небезпеку для транспорту, відсутність стабільних шляхів сполучення та ризики атак ворога. Логістичні колони можуть ставати мішенню, що потребує розроблення нових підходів до постачання, зокрема використання безпілотних апаратів та автономних транспортувальних систем.

Додатковим викликом є зміни кліматичних та погодних умов, які безпосередньо впливають на збереження продуктів і швидкість їх транспортування. Спекотна погода спричиняє швидке псування продуктів, особливо якщо немає належних умов для охолодження. Узимку ж складнощі пов'язані із замерзанням продуктів та небезпечними умовами на дорогах, що збільшує ризики затримок у постачанні [3].

Вирішення цих проблем потребує гнучкого підходу та адаптації логістичних маршрутів під актуальні умови бойових дій. Використання мобільних кухонь, автономних пунктів зберігання та новітніх методів транспортування допоможе зменшити ризики зриву постачання та підвищити ефективність забезпечення військових частин якісним харчуванням.

Світова військова практика свідчить, що ефективна логістика є запорукою стабільного функціонування армії. Військові структури НАТО, зокрема США та Великої Британії, використовують стандартизовані моделі продовольчого постачання, що базуються на чіткій організації процесів, децентралізації логістики та застосуванні новітніх технологій [14]. На відміну від української системи, яка ще проходить етап реформування, в арміях західних країн значну частину забезпечення передали приватним логістичним операторам, що дозволяє гнучко адаптувати маршрути постачання та швидко реагувати на виклики.

Перехід на міжнародні військові стандарти, такі як STANAG (Standardization Agreements), дає змогу уніфікувати процеси постачання, що особливо важливо для інтеграції України в євроатлантичну систему безпеки. Упровадження найкращих практик, зокрема американської моделі Just-in-Time Logistics, яка передбачає швидке доправлення продуктів без створення надлишкових запасів, може значно покращити оперативність постачання. Застосування моделі Forward Operating Bases, яка забезпечує локальні продовольчі склади поблизу лінії фронту, дозволить уникнути затримок у постачанні та знизити логістичні ризики [11].

Сучасні війни вимагають швидкості та точності у постачанні, що можливо лише за умови цифрової трансформації [15, 16, 17]. Упровадження електронного документообігу значно скорочує час на узгодження контрактів, облік продовольчих запасів та контроль за виконанням замовлень. Автоматизовані системи управління логістикою, подібні до тих, що використовують збройні сили США (LOGFAS – Logistics Functional Area Services), дають можливість у реальному часі відстежувати рух продуктів, оптимізувати маршрути доставлення та прогнозувати потреби військових частин.

Застосування штучного інтелекту у процесах аналізу даних допоможе автоматизувати розподіл продовольства залежно від споживання та рівня запасів. Військові системи Predictive Analytics здатні прогнозувати потреби, враховуючи оперативну ситуацію, що дозволяє зменшити ризики нестачі чи надлишку харчових продуктів у певних районах.

Окрему увагу варто приділити використанню безпілотних літальних апаратів для транспортування продовольства у важкодоступні місця. У сучасних арміях, наприклад, у Великій Британії та США, активно застосовуються вантажні дрони, здатні доставляти харчові

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

продукти у зони бойових дій без ризику для особового складу [2]. Наразі цей метод потроху набуває популярності і його починають практикувати у ЗС України, зокрема в 47ОМБР “Магура”.

Зміна підходів до організації постачання продовольства вимагає залучення приватного сектору для забезпечення швидкості та ефективності логістичних операцій. Передання частини функцій приватним логістичним компаніям дозволить оптимізувати маршрути транспортування та зменшити навантаження на державні структури. Така практика вже успішно застосовується в країнах НАТО [20, 24], де аутсорсинг забезпечує гнучкість у постачанні.

Важливим напрямом реформування є покращення системи контролю якості продуктів, що потребує посилення незалежного аудиту та запровадження міжнародних стандартів безпеки харчових продуктів [1]. Окрім цього, зменшення залежності від централізованих постачальників шляхом розширення кількості підрядників знизить ризики перебоїв у забезпеченні та дасть змогу диверсифікувати поставки.

Оптимізація ланцюгів постачання також передбачає створення резервних логістичних хабів у тилових районах, що гарантуватиме стабільність постачань у разі пошкодження основних складів або шляхів транспортування [23].

З 2025 році МО України через Державний оператор тилу впроваджує нову модель постачання харчування для ЗС України. У межах цього процесу було укладено договір із ТОВ “ЮТ Компані”, яке стане ключовим логістичним оператором проєкту. Пілотний запуск системи розпочинається в Києві та Київській області, після чого передбачається її поширення на всю територію України [13].

Однією з головних змін нової моделі є чітке розмежування функцій закупівель та логістики. Відтепер контрактування виробників продуктів харчування здійснюватиме безпосередньо ДОТ, а логістичний оператор відповідатиме лише за повноту, вчасність і якість транспортування, складські операції, координацію відвантажень та документальне супроводження всіх постачань.

Обговорення (Discussions)

Проблема ефективного продовольчого забезпечення ЗС України в умовах війни залишається відкритою та багатовимірною. Попри впровадження реформ, у сфері логістики досі існують суттєві виклики, пов’язані як із зовнішніми факторами (руйнуванням транспортної інфраструктури, бойовими діями, перебоями у постачанні), так і з внутрішніми проблемами (непрозорістю закупівель, низькою ефективністю управління ресурсами). Військовий досвід НАТО демонструє, що централізоване планування логістики у поєднанні з гнучкістю на тактичному рівні є запорукою стабільного постачання. Проте, наскільки доцільним є безпосереднє перенесення цих підходів в український контекст?

Одним із ключових питань є розмежування функцій між закупівлею та логістикою. В Україні тривалий час постачання продовольства здійснювалося за моделлю, де один постачальник відповідав як за придбання продуктів, так і за їх транспортування, що створювало ризики монополізації та корупції. Водночас у країнах НАТО ця функція розділена: контрактування здійснює військове командування, а транспортування та розподіл ресурсів передаються приватним компаніям. Чи зможе Україна швидко адаптувати подібну модель, враховуючи поточні реалії та необхідність жорсткого контролю з боку держави?

Ще одним важливим аспектом є впровадження цифрових технологій у логістичні процеси. Використання LOGFAS та інших автоматизованих систем у країнах НАТО дозволяє вести постійний моніторинг переміщення ресурсів, прогнозувати потреби та оптимізувати маршрути постачання. В Україні цифровізація поки що відбувається повільно, що створює ризики нестабільного забезпечення військових частин. Однак варто враховувати, що

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

впровадження подібних систем потребує значних фінансових ресурсів та технічного навчання персоналу. Виникає питання: чи готова Україна до масштабної цифрової реформи у сфері військової логістики у короткостроковій перспективі, чи цей процес слід розглядати як довготривалу стратегію?

Висновок (Conclusion)

Логістика продовольчого забезпечення ЗС України в умовах війни залишається критичним елементом підтримки боєздатності військових підрозділів. Аналіз поточного стану системи постачання виявив як позитивні зрушення, зокрема створення Державного оператора тилу, запровадження Каталогу продуктів харчування та впровадження механізмів електронних закупівель, так і ключові проблеми, що потребують вирішення. Серед основних викликів виділено руйнування транспортної інфраструктури, перебої у логістиці через бойові дії**,** корупційні ризики та відсутність ефективного контролю за якістю продукції.

Дослідження підтверджує, що адаптація світових практик може стати основою для покращення логістики продовольчого забезпечення ЗС України. Використання моделі Forward Operating Bases сприятиме створенню резервних складів поблизу зони бойових дій, що дозволить зменшити затримки у постачанні. Запровадження автоматизованих систем управління логістикою (LOGFAS), цифрового документообігу та штучного інтелекту сприятиме підвищенню прозорості та ефективності використання ресурсів. Важливим напрямом залишається розширення застосування безпілотних технологій, що дасть змогу оперативно доставляти продовольство у важкодоступні райони.

Результати дослідження підтверджують необхідність подальшої оптимізації логістичних ланцюгів шляхом залучення приватних логістичних операторів, що дасть можливість зменшити навантаження на державні структури та підвищити гнучкість постачань. Окрім цього, варто посилити механізми контролю якості продовольства та вдосконалити систему моніторингу виконання контрактів постачальниками.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері передбачають розроблення комплексної моделі інтеграції української військової логістики з системами постачання НАТО, аналіз ефективності впровадження цифрових рішень та оцінювання можливостей локального виробництва продовольства для потреб армії в умовах війни. Подальший розвиток продовольчої логістики ЗС України має базуватися на інноваціях, гнучкості та міжнародному досвіді, що дозволить підвищити рівень забезпечення військових частин і посилити стійкість оборонної системи України.

Рекомендації (Recommendations)

Покращення логістики продовольчого забезпечення ЗС України в умовах війни вимагає комплексного підходу, який включає впровадження сучасних технологій, адаптацію міжнародного досвіду та оптимізацію існуючих механізмів управління. Важливим залишається баланс між централізацією стратегічного планування та гнучкістю виконання постачань на тактичному рівні. Основні рекомендації стосуються трьох ключових аспектів: цифровізації логістичних процесів, покращення контролю якості та залучення приватних операторів до постачання продовольства.

Одним із першочергових напрямів реформування має стати розширення цифровізації процесів управління постачанням. Упровадження автоматизованих систем моніторингу дозволить контролювати рух продовольства у режимі реального часу, що сприятиме оперативному ухваленню рішень. Використання Predictive Analytics та штучного інтелекту допоможе прогнозувати потреби військових частин та уникати як дефіциту, так і надлишку продуктів на складах.

Ще одним важливим напрямом є посилення контролю за якістю продовольства. Зокрема,

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

слід вдосконалити процедури інспекцій та аудитів постачальників з метою усунення випадків постачання неякісної продукції. Доцільним є запровадження механізмів незалежного аудиту та міжнародної сертифікації продовольства, що допоможе підвищити рівень відповідальності постачальників. Також актуальним є питання розроблення та модернізації усієї нормативно-технічної документації та ДСТУ по всіх продовольчих групах для більш жорсткого та ефективного контролю якості продуктів харчування.

Не менш важливою є оптимізація ланцюгів постачання. Для цього необхідно розширити мережу резервних продовольчих складів у тилових районах, що дасть можливість забезпечити стабільність постачання навіть у разі руйнування основної логістичної інфраструктури. Використання безпілотних літальних апаратів як альтернативного засобу доставлення продуктів у зони активних бойових дій допоможе значно покращити ефективність продовольчого забезпечення передових підрозділів.

Ще одним ключовим аспектом є залучення приватного сектора до логістичних процесів. Використовуючи досвід НАТО, де значну частину транспортування та зберігання продовольства передано приватним логістичним компаніям, можна значно підвищити оперативність постачання. Водночас, слід розробити механізми контролю за діяльністю таких операторів, щоб уникнути корупційних ризиків та недобросовісного виконання контрактів.

Упровадження цих заходів сприятиме покращенню функціонування системи продовольчого забезпечення ЗС України та її адаптації до сучасних викликів. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз ефективності впроваджених реформ, оцінювання міжнародного досвіду та пошук інноваційних рішень для підвищення рівня автономності й безперебійності військової логістики в умовах воєнного стану.

Конфлікт інтересів (Conflict of Interest)

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів за тематикою статті.

Використані джерела

1. Альбощій, О. (2024). Дослідження процесів управління системою логістичного забезпеченням підрозділів. У *Актуальні проблеми логістичного забезпечення складових сектору безпеки і оборони України та шляхи вирішення* (с. 3–4). Національна академія Національної гвардії України. http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20860/1/Збірник%20тез%20нац%20гв.pdf
2. Горбулін, В. П., & Мосов, С. П. (2023). Безпілотна авіація військового призначення у фокусі світового науково-технічного прогресу. *Вісник НАН України, 11,* 48–56. https://doi.org/10.15407/visn2023.11.048
3. Дибчук, Л. В., Головчук, Ю. О., & Середницька, Л. П. (2024). Застосування цифрових технологій для оптимізації сучасних логістичних систем. *Вісник економіки транспорту і промисловості, 86,* 76–86. https://doi.org/10.18664/btie.86.309953
4. Міністерство оборони України. (2020). *Інструкція з організації харчування особового складу Збройних Сил України із застосуванням Каталогу продуктів харчування під час закупівлі послуг щодо забезпечення харчуванням* (Наказ № 490). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-20#Text
5. Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України. (2024). *Інформаційно-аналітичний збірник № 2 логістики сил територіальної оборони Збройних Сил України*. https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Інформаційно-аналетичний-збірник-2.pdf
6. Мамчин, М. М., Михаць, А. Р., & Демко, М. Я. (2024). Вплив військового стану на логістичну діяльність в Україні. *Ефективна економіка, 6.* https://doi.org/10.32702/2307-

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

2105.2024.6.62
7. Міністерство оборони України. (2018). *Про затвердження Інструкції з організації продовольчого забезпечення Збройних Сил України та годування штатних тварин військових частин Збройних Сил України шляхом залучення суб'єктів господарювання* (Наказ № 62). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0361-16#Text
8. Сохацька, О. (2020). *Міжнародна логістика*. Західноукраїнський національний університет. https://duikt.edu.ua/uploads/l_205_68872447.pdf
9. Сущенко, Р., & Ільченко, Н. (2023). Адаптація ланцюгів постачання до викликів воєнного стану. *Commodities and Markets*, *45* (1), 4–16. https://doi.org/10.31617/2.2023(45)01
10. Тесніков, О., & Фурсова, В. (2024). Напрямки розвитку військової логістики в Україні в умовах воєнного стану як фактору її економічної безпеки. *Економіка та суспільство*, *62*. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-111
11. Міністерство оборони України. (2022, Oct. 21). *Україна успішно інтегрується в НАТО на рівні логістики.* https://www.mil.gov.ua/news/2022/10/21/ukraina-uspishno-integruetsya-v-nato-na-rivni-logistiki
12. Устименко, А. В. (2024). Стійкий розвиток транспортної інфраструктури в контексті забезпечення досягнення цілей сталого розвитку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, *3* (85), 156–161. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.24
13. Міністерство оборони України. (2025). *Харчі – окремо, логістика – окремо. ДОТ уклав контракт із логістичним оператором на постачання продуктів для ЗСУ.* https://mod.gov.ua/news/harchi-okremo-logistika-okremo-dot-uklav-kontrakt-iz-logistichnim-operatorom-na-postachannya-produktiv-dlya-zsu
14. АрміяInform. (n.d.). *Що дасть Україні впровадження стандартів НАТО.* https://armyinform.com.ua/2019/09/23/shho-dast-ukrayini-vprovadzhennya-standartiv-nato/
15. Ben Hassen, T., & El Bilali, H. (2024). Conflict in Ukraine and the unsettling ripples: Implications on food systems and development in North Africa. *Agriculture & Food Security*, 13 (1). https://doi.org/10.1186/s40066-024-00467-3
16. U.S. Army. (2021). *The forward logistics element (FLE): A diverse, flexible, and efficient logistics team*. https://www.army.mil/article/247075/the_forward_logistics_element_fle_a_diverse_flexible_and_efficient_logistics_team
17. Holmberg, A. (2024). Food security in light of the war in Ukraine: Food studies meets defence studies. *Defence Studies*, *1–16*. https://doi.org/10.1080/14702436.2024.2378793
18. Holodnova, T. S. (2023). Topical issues of improving logistics support in the security and defense sector of the state. *Juris Europensis Scientia*, *2*, 74–79. https://doi.org/10.32782/chern.v2.2023.13
19. Kemmerling, B., Schetter, C., & Wirkus, L. (2022). The logics of war and food (in)security. *Global Food Security*, *33*, 100634. https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100634
20. Leal Filho, W., Fedoruk, M., Paulino Pires Eustachio, J. H., Barbir, J., Lisovska, T., Lingos, A., & Baars, C. (2023). How the war in Ukraine affects food security. *Foods*, *12* (21), 3996. https://doi.org/10.3390/foods12213996
21. Ostashchenko, T. M., Shmatenko, O. P., Bilous, M. V., Galan, O. V., & Drozdov, D. V. (2021). Концепція військової логістики: Від зародження до сучасного трактування в Збройних Силах України. *Ukrainian Journal of Military Medicine*, *2* (3). https://doi.org/10.46847/ujmm.2021.3(2)-084
22. Press Staff Combat Studies Institute (U.S.), & King, C. S. (2022). *Talent for logistics: McClellan and Grant sustaining the Army of the Potomac in 1862 and 1864*. Combat Studies Institute Press.
23. Taleghani, M., Gilaninia, S., & Gheibdoust, H. (2023). The impact of the Ukraine war on the global food supply chain security: A literature review. *International Journal of Logistics*

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Economics and Globalisation, 10 (2). https://doi.org/10.1504/ijleg.2023.10056759
24. Wincewicz-Bosy, M., & Dymyt, M. (2020). Improving the food supply chain in military units. *European Research Studies Journal, 23* (3), 296–314. https://doi.org/10.35808/ersj/1639
25. Wincewicz-Bosy, M., Sadowski, A., Wąsowska, K., Galar, Z., & Dymyt, M. (2022). Military food supply chain during the COVID-19 pandemic. *Sustainability, 14* (4), 2464. https://doi.org/10.3390/su14042464

References

1. Alboshchii, O. (2024). Doslidzhennia protsesiv upravlinnia systemoiu lohistychnoho zabezpechenniam pidrozdiliv. In *Aktualni problemy lohistychnoho zabezpechennia skladovykh sektoru bezpeky i oborony Ukrainy ta shliakhy vyrishennia* (pp. 3–4). Natsionalna akademiia Natsionalnoi hvardii Ukrainy. http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20860/1/Збірник%20тез%20нац%20гв.pdf
2. Ben Hassen, T., & El Bilali, H. (2024). Conflict in Ukraine and the unsettling ripples: Implications on food systems and development in North Africa. *Agriculture & Food Security, 13* (1). https://doi.org/10.1186/s40066-024-00467-3
3. Dybchuk, L. V., Holovchuk, Yu. O., & Serednytska, L. P. (2024). Zastosuvannia tsyfrovykh tekhnolohii dlia optymizatsii suchasnykh lohistychnykh system. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, *86*, 76–86. https://doi.org/10.18664/btie.86.309953
4. U.S. Army. (2021). *The forward logistics element (FLE): A diverse, flexible, and efficient logistics team*. https://www.army.mil/article/247075/the_forward_logistics_element_fle_a_diverse_flexible_and_efficient_logistics_team
5. Holodnova, T. S. (2023). Topical issues of improving logistics support in the security and defense sector of the state. *Juris Europensis Scientia*, *2*, 74–79. https://doi.org/10.32782/chern.v2.2023.13
6. Holmberg, A. (2024). Food security in light of the war in Ukraine: Food studies meets defence studies. *Defence Studies*, *1–16*. https://doi.org/10.1080/14702436.2024.2378793
7. Horbulin, V. P., & Mosov, S. P. (2023). Bezpilotna aviatsiia viiskovoho pryznachennia u fokusi svitovoho naukovo-tekhnichnoho prohresu. *Visnyk NAN Ukrainy*, *11*, 48–56. https://doi.org/10.15407/visn2023.11.048
8. Komanduvannia Syl Terytorialnoi Oborony Zbroinykh Syl Ukrainy. (2024). *Informatsiino-analitychnyi zbirnyk № 2 lohistyky syl terytorialnoi oborony Zbroinykh Syl Ukrainy*. https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Інформаційно-аналетичний-збірник-2.pdf
9. Ministerstvo oborony Ukrainy. (2020). *Instruktsiia z orhanizatsii kharchuvannia osobovoho skladu Zbroinykh Syl Ukrainy iz zastosuvanniam Katalohu produktiv kharchuvannia pid chas zakupivli posluh shchodo zabezpechennia kharchuvanniam* (Nakaz № 490). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-20#Text
10. Kemmerling, B., Schetter, C., & Wirkus, L. (2022). The logics of war and food (in) security. *Global Food Security, 33*, 100634. https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100634
11. Ministerstvo oborony Ukrainy. (2025). *Kharchi – okremo, lohistyka – okremo. DOT uklav kontrakt iz lohistychnym operatorom na postachannia produktiv dlia ZSU.* https://mod.gov.ua/news/harchi-okremo-logistika-okremo-dot-uklav-kontrakt-iz-logistichnim-operatorom-na-postachannya-produktiv-dlya-zsu
12. Leal Filho, W., Fedoruk, M., Paulino Pires Eustachio, J. H., Barbir, J., Lisovska, T., Lingos, A., & Baars, C. (2023). How the war in Ukraine affects food security. *Foods, 12* (21), 3996. https://doi.org/10.3390/foods12213996
13. Mamchyn, M. M., Mykhats, A. R., & Demko, M. Ya. (2024). Vplyv viiskovoho stanu na lohistychnu diialnist v Ukraini. *Efektyvna ekonomika*, *6.* https://doi.org/10.32702/2307-

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

2105.2024.6.62
14. Ostashchenko, T. M., Shmatenko, O. P., Bilous, M. V., Galan, O. V., & Drozdov, D. V. (2021). Kontseptsiia viiskovoi lohistyky: Vid zarodzhennia do suchasnoho traktuvannia v Zbroinykh Sylakh Ukrainy. *Ukrainian Journal of Military Medicine, 2* (3). https://doi.org/10.46847/ujmm.2021.3(2)-084
15. Press Staff Combat Studies Institute (U.S.), & King, C. S. (2022). *Talent for logistics: McClellan and Grant sustaining the Army of the Potomac in 1862 and 1864*. Combat Studies Institute Press.
16. Ministerstvo oborony Ukrainy. (2018). *Pro zatverdzhennia Instruktsii z orhanizatsii prodovolchoho zabezpechennia Zbroinykh Syl Ukrainy ta hoduvannia shtatnykh tvaryn viiskovykh chastyn Zbroinykh Syl Ukrainy shliakhom zaluchennia subiektiv hospodariuvannia* (Nakaz № 62). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0361-16#Text
17. ArmiiaInform. (n.d.). *Shcho dast Ukraini vprovadzhennia standartiv NATO*. https://armyinform.com.ua/2019/09/23/shho-dast-ukrayini-vprovadzhennya-standartiv-nato/
18. Sokhatska, O. (2020). *Mizhnarodna lohistyka*. Zakhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet. https://duikt.edu.ua/uploads/l_205_68872447.pdf
19. Sushchenko, R., & Ilchenko, N. (2023). Adaptatsiia lantsiuhiv postachannia do vyklykiv voiennoho stanu. *Commodities and Markets, 45* (1), 4–16. https://doi.org/10.31617/2.2023(45)01
20. Taleghani, M., Gilaninia, S., & Gheibdoust, H. (2023). The impact of the Ukraine war on the global food supply chain security: A literature review. *International Journal of Logistics Economics and Globalisation, 10* (2). https://doi.org/10.1504/ijleg.2023.10056759
21. Tesnikov, O., & Fursova, V. (2024). Napriamky rozvytku viiskovoi lohistyky v Ukraini v umovakh voiennoho stanu yak faktoru yii ekonomichnoi bezpeky. *Ekonomika ta suspilstvo, 62*. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-111
22. Ministerstvo oborony Ukrainy. (2022, Oct. 21). *Ukraina uspishno intehruietsia v NATO na rivni lohistyky*. https://www.mil.gov.ua/news/2022/10/21/ukraina-uspishno-integruetsya-v-nato-na-rivni-logistiki
23. Ustymenko, A. V. (2024). Stiikyi rozvytok transportnoi infrastruktury v konteksti zabezpechennia dosiahnennia tsilei staloho rozvytku Ukrainy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, 3* (85), 156–161. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.24
24. Wincewicz-Bosy, M., & Dymyt, M. (2020). Improving the food supply chain in military units. *European Research Studies Journal, 23* (3), 296–314. https://doi.org/10.35808/ersj/1639
25. Wincewicz-Bosy, M., Sadowski, A., Wąsowska, K., Galar, Z., & Dymyt, M. (2022). Military food supply chain during the COVID-19 pandemic. *Sustainability, 14* (4), 2464. https://doi.org/10.3390/su14042464

Logistics of Food Supply for the Armed Forces of Ukraine in Wartime: Problems, Challenges, and Ways of Optimization

Oleksandr Venglinskyi
PhD in Military Sciences, Senior Researcher
Deputy Chief of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine
General Staff of the Armed Forces of Ukraine
03168, Povitrianykh Syl avenue, 6, Kyiv, Ukraine
e-mail: work.venglinski@gmail.com
ORCID: 0009-0006-3313-5376

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 3 No. 4 (2025)

Abstract. The relevance of the study is determined by the need to improve the efficiency of food supply logistics for the Armed Forces of Ukraine in wartime conditions. Stable food supply is critically important for maintaining the physical condition of military personnel, their combat capability, and morale. The growing challenges associated with active hostilities, infrastructure destruction, and corruption risks necessitate new approaches to organizing food logistics. The implementation of innovative solutions in the food supply sector minimizes losses and ensures the efficiency of logistics processes even in active combat zones. In this regard, this article focuses on analyzing the current state of food supply logistics for the Armed Forces of Ukraine, identifying key issues, and developing recommendations for their resolution. The study also examines international experience that can be adapted to Ukrainian realities to improve the effectiveness of logistical support for military units. The methodological framework of the study includes a systematic analysis, comparative approach, economic-statistical methods, and expert evaluation. A review of the regulatory framework was conducted, along with an analysis of NATO's experience and the implementation of modern digital technologies in military logistics. The use of both quantitative and qualitative research methods allowed for a comprehensive assessment of the effectiveness of existing approaches and the identification of the most promising directions for optimization. The article identifies the main problems of food supply for the Armed Forces of Ukraine, including the instability of logistics routes, supply delays, corruption risks, and a shortage of specialized transport. The necessity of implementing automated logistics management systems, expanding the use of unmanned technologies, and applying the Forward Operating Bases model to establish reserve warehouses near the front line is substantiated. The proposed solutions take into account both modern technological capabilities and the practical experience of other countries, enabling their rapid integration into Ukraine's military logistics system. The practical significance of the study lies in the development of recommendations for optimizing logistics processes, which can be utilized by the Ministry of Defense of Ukraine, volunteer organizations, and private logistics operators to enhance the efficiency of food supply to military units. The implementation of the proposed measures will contribute to improving coordination between different entities, reducing logistics costs, and strengthening the overall resilience of the food supply system for the Armed Forces of Ukraine under wartime conditions.

Keywords: military logistics, food supply, supply chain optimization, digital logistics technologies, rear support.